

Õiguskantsler

Teie 06.12.2024 nr

Meie 21.01.2025 nr 6-1/250102/2500440

Kaebevõimalused ravivea korral

Lugupeetud avaldaja

Küsisite õiguskantslerilt, kelle poole peab patsient pöörduma arsti võimaliku ravivea kindlakstegemiseks, kui tervishoiuteenuse kvaliteedi ekspertkomisjon (edaspidi: komisjon) on töö lõpetanud. Selgitasite, et kuna Teie ravimisel tehti viga enne [tervishoiuteenuse osutaja kohustusliku vastutuskindlustuse seaduse](#) (TOKVS) jõustumist, ei liigitu see kindlustusjuhtumiks selle seaduse mõttes. Leiate, et ilma komisjoni eksperthinnanguta on inimesel raske otsustada, kas kohtusse pöördumine võib olla tulemuslik või mitte. Küsisite, kas õiguskantsleril on võimalik taotleda komisjoni avalduste vastuvõtmise aja pikendamist.

Mõistan, et olete keerulises olukorras. Ei ole siiski alust öelda, et komisjoni töö lõpetamisega on rikutud nende inimeste õigusi, kelle ravimisel tehti viga enne TOKVS-i jõustumist, kuid raviviga selgus pärast komisjoni tegevuse lõppemist. Komisjon esitas oma hinnangu küll tasuta, kuid tervishoiutöötajal ei olnud kohustust seda arvestada ning see ei taganud patsiendile kahju hüvitamist. Kohus käsitas komisjoni hinnangut ühe tõendina, mis oli olemuselt samaväärne teiste tõenditega.

Pärast komisjoni tegevuse lõppemist on patsiendil võimalik proovida lahendada ravivea üle tekkinud vaidlus kohtuväliselt läbirääkimiste teel. Kui läbirääkimistel saadud tulemus patsienti ei rahulda, võib ta pöörduda oma õiguste kaitseks kohtusse. Põhiseadus ei taga, et inimene peab saama ravivea kahtluse korral eksperdiarvamuse tasuta, et hinnata kohtusse pöördumise tulemuslikkust.

1. Põhiseaduse järgi on inimesel õigus nõuda, et talle õigusvastaselt tekitatud moraalne ja materiaalne kahju hüvitatakse (Eesti Vabariigi põhiseaduse (PS) § 25). Põhiseadusega on ka tagatud, et igal inimesel on õigus pöörduda oma õiguste ja vabaduste rikkumise korral kohtusse (PS § 15 lg 1 esimene lause). Samas pole põhiseaduses sätestatud, kuidas tuleb tekkinud kahju (praegusel juhul ravivea tõttu tekkinud tervisekahju) kindlaks teha ning kas ja millised kohtuvälised vaidluse lahendamise meetmed luua. Riigikogul on nende küsimuste reguleerimisel avar otsustusruum.

2. Tervishoiuteenust osutatakse üldjuhul lepingu alusel, aga kui lepingulise kohustuse rikkumise tagajärjel inimene sureb või tekitatakse talle kehavigastusi või tervisekahjustus, võib tervishoiuteenuse osutaja võlaõigusseaduse (VÕS) § 1044 lõike 3 järgi vastutada ka kahju

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

õigusvastase tekitamise sätete (VÕS § 1043 jj) alusel (RKTk [3-2-1-171-10](#), p 12). Mõlemal juhul on tegu eraõigusliku vaidlusega. Eraõiguslikud vaidlused lahendatakse kas kokkuleppel või maakohtus. Need kaks võimalust olid olemas nii enne komisjoni tegevuse lõpetamist ja TOKVS-i jõustumist kui ka pärast seda.

3. Ekspertkomisjoni ülesanne oli hinnata patsiendile osutatud tervishoiuteenuse kvaliteeti ning selle põhjal teha ettepanekud Terviseametile, Tervisekassale ja tervishoiuteenuse osutajatele (tervishoiuteenuste korraldamise seaduse ([redaktsioon kuni 31.10.2024](#)), § 50² lg 1; [tervishoiuteenuste korraldamise seaduse](#) (TTKS) § 66¹⁰ lg 1 järgi kohaldati kuni 2024. aasta 31. oktoobrini TTKS alusel tervishoiuteenuse kvaliteedi ekspertkomisjonile esitatud kaebuste menetlemisele ja nimetatud komisjoni tegevusele TTKS redaktsiooni, mis kehtis kuni 2024. aasta 31. oktoobrini). Seega ei olnud komisjoni arvamusel vaidluse kohtuvälisel lahendamisel siduvat tähendust. Tervishoiuteenuse osutaja ei olnud kohustatud komisjoni arvamuse alusel oma viga tunnistama ega kahju hüvitama.

Kohtumenetluses käsitati komisjoni arvamust ühe tõendina teiste seas. Tõsi, selle tõendi sai inimene komisjonilt taotleda tasuta. Praegu peab patsient (või tema lähedane) ekspertiisi tellimisel selle eest maksma (vt nt Eesti Kohtuekspertiisi Instituudis tehtavate tasuliste ekspertiiside [loetelu](#) ja [hinnad](#), [kohtuekspertiisiseaduse](#) §-d 38, 39).

Patsient (hageja) võis varem ja võib ka praegu taotleda ekspertiisi kohtumenetluses ning kohus peab selle võimaldamist sisuliselt hindama (RKTk [2-17-12477](#), p 5.2.5, 18, 19).

Niisiis saab patsient ka praegu kaitsta oma õigusi kohtus, kuigi see võib tuua kaasa lisakulusid. Paraku on tsiviilkohtusse (maakohtusse) pöördumine ja kohtumenetluses osalemine üldjuhul alati kulukas, olenemata vaidluse sisust (riigi menetlusabi andmine menetluskulude kandmiseks on sätestatud [tsiviilkohtumenetluse seadustiku](#) §-des 180–191).

Põhiseadus ei nõua, et patsiendil peab olema võimalus saada arsti eksimuse korral tasuta ekspertiisi ja seega võib Riigikogu otsustada sellise võimaluse kaotada. Praegu on patsiendil siiski võimalus saada teiselt eriarstilt sõltumatu aramus ehk teisene aramus Tervisekassa kulul ([ravikindlustuse seaduse](#) § 40).

4. Võite proovida lahendada asja tervishoiuteenuse osutajaga läbirääkimiste teel. Sel viisil saate nõuda ka kahju hüvitamist. Kirjutasite, et Teil on olemas teisene aramus, milles arsti viga on fikseeritud. Ka seda arvamust saab kasutada tõendina nii vaidluse kohtuvälisel lahendamisel kui ka kohtus.

Selgitasite, et ajal, mil Teile väidetak kahju tekitati, TOVKS ei kehtinud, mistõttu võib hüvitise nõudmine keeruliseks osutada.

Paljudel arstidel (vt selgitus Tervisekassa [kodulehel](#)) ja tervishoiuteenuse osutajatel oli enne TOKVS jõustumist sõlmitud vabatahtlik vastutuskindlustuse leping. See tähendab, et arst võib olla valmis oma viga tunnistama, kui ta saab kahju hüvitamisel abi kindlustusandjalt.

Peale selle on võimalik esitada kaebus maakohtule, selle kohta leiate lähemat infot kohtute [kodulehelt](#). Õiguskantsler ei saa siiski anda hinnangut kohtusse pöördumise tulemuslikkuse kohta.

Kahjuks pole õiguskantsleril võimalik Teid rohkem aidata. Muu hulgas ei ole alust taotleda komisjoni avalduste vastuvõtmise aja pikendamist. Soovin Teile jaksu ja edu oma mure lahendamisel.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise